

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΠΡ 521	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ', Η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Παλαιολιθική περίοδος στην Ελλάδα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Προσκεκλημένοι ομιλητές • Επιτόπια μαθήματα σε αρχαιολογικούς χώρους • Πρακτική άσκηση σε συλλογές Μουσείου 		
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Μάθημα ειδικού υποβάθρου για τους φοιτητές κατεύθυνσης Αρχαιολογίας (υποχρεωτικό επιλογής στα εξάμηνα σπουδών ΣΤ' και Η').		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία (συνιστάται) Η Αρχαιολογία της ανθρώπινης εξέλιξης (συνιστάται) Παλαιολιθικός και Μεσολιθικός πολιτισμός (συνιστάται)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά. Για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Και σε φοιτητές Erasmus+		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/enrol/index.php?id=3829		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Οι φοιτήτριες/φοιτητές εξοικειώνονται με τις βασικές έννοιες, τις θεωρητικές προσεγγίσεις και τα μεθοδολογικά εργαλεία της παλαιολιθικής έρευνας κυρίως στον ελλαδικό χώρο αλλά και σε συνάρτηση / σύγκριση με γειτονικές περιοχές (Νοτιοανατολική Ευρώπη, Μεσόγειος). Αποκτούν βασικές γνώσεις σχετικά με την πρωιμότερη περίοδο κατοίκησης του ανθρώπου στην ελλαδική χερσόνησο και εξοικειώνονται με την προβληματική της παλαιολιθικής αρχαιολογίας στον αιγαιακό χώρο μέσα από τη σπουδή των πιο σημαντικών αρχαιολογικών θέσεων της περιόδου. Μελέτες περίπτωσης, οι οποίες συζητούνται στο μάθημα, επιτρέπουν στους φοιτητές να γνωρίσουν σε βάθος συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα και ερμηνευτικά μοντέλα.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Οι φοιτήτριες/φοιτητές μαθαίνουν να συλλέγουν, να αναλύουν και να συνθέτουν επιστημονικά δεδομένα και πληροφορίες μέσα από την κριτική διερεύνηση των πρωτογενών πηγών στη σχετική βιβλιογραφία, καθώς και από τη μελέτη συνθετικών εργασιών. Επίσης, οι φοιτήτριες/φοιτητές εξοικειώνονται με τις διεπιστημονικές προσεγγίσεις θεματικών ενοτήτων της παλαιολιθικής αρχαιολογίας και μελετούν εργασίες στις οποίες τα πρωτογενή αρχαιολογικά δεδομένα συναξιολογούνται μέσα από τη μεθοδολογική σύγκριση των Επιστημών της Γής (γεωλογία, παλαιοντολογία, ταφνομία) με τα πεδιά των ανθρωπιστικών επιστημών (προϊστορική τεχνολογία, παλαιοανθρωπολογία, κοινωνική ανθρωπολογία, εθνοαρχαιολογία). Με αυτό τον τρόπο εκπαιδεύονται στη συγγραφή αυτόνομων εργασιών ή/και στις ομαδικές εργασίες, την παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών, την άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής, προάγοντας ταυτόχρονα την κριτική αντίληψη και την επαγωγική σκέψη.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η φυσιογραφική ποικιλομορφία, η βιοποικιλότητα και τα μωσαϊκά περιβάλλοντα του ελλαδικού ηπειρωτικού και νησιωτικού χώρου καθιστούν την περιοχή 'φυσικό εργαστήριο' για την αξιολόγηση ερμηνευτικών μοντέλων σχετικά με το ρόλο της τοπογραφίας και του κλίματος στην προσαρμογή της ανθρώπινης συμπεριφοράς και τις στρατηγικές διαβίωσης των Παλαιολιθικών κυνηγών-(τροφο)συλλεκτών. Το μάθημα παρουσιάζει μια συνθετική θεώρηση της Παλαιολιθικής περιόδου στον ελλαδικό χώρο, εξετάζοντας τις σημαντικότερες θέσεις και εντάσσοντας την αρχαιολογική μαρτυρία μέσα στα γεωμορφολογικά, παλαιοπεριβαλλοντικά, πολιτισμικά και κοινωνικο-οικονομικά συγκείμενα. Τα πρωτογενή αρχαιολογικά δεδομένα συναξιολογούνται στο ευρύτερο πλαίσιο της προβληματικής σχετικά με τις μετακινήσεις πληθυσμών και την πρώιμη κατοίκηση της Ευρώπης στην Κατώτερη Παλαιολιθική, τις πολιτισμικές αλλαγές της Μέσης Παλαιολιθικής μέχρι την εξαφάνιση των Νεάντερταλ, και την εξάπλωση των *Homo sapiens* στην Ανώτερη Παλαιολιθική. Το μάθημα εστιάζει κυρίως στα νέα δεδομένα που έχουν προκύψει από τις ανασκαφικές και εργαστηριακές έρευνες των τελευταίων 20-30 χρόνων, πολλές από τις οποίες συνέβαλαν στην επαναθεώρηση του ρόλου της ελλαδικής χερσονήσου στην ανθρωπογεωγραφία της ευρωπαϊκής ηπείρου κατά την Παλαιολιθική περίοδο. Το μάθημα περιλαμβάνει εκπαιδευτική ειδρομή σε ανοιχτές θέσεις και σπήλαια/βραχόσκιπες της Ηπείρου.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Διαλέξεις, με συζήτηση επιστημονικών άρθρων και σχετικές παρουσιάσεις εργασιών, πρόσωπο με πρόσωπο</p>																	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Αρχεία ειδικά δημιουργημένων για τα μαθήματα προβολών (power point presentations), χρήση των επίσημων ιστότοπων Μουσείων, ανασκαφών και ερευνών. Προβολές βίντεο μέσω του διαδικτύου, χρήση διαδικτυακών βάσεων δεδομένων και ιστότοπων εκπαιδευτικού / ακαδημαϊκού χαρακτήρα. Χρησιμοποιείται το σύστημα ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης για τη διάθεση σημειώσεων, εργασιών και επικοινωνίας με τους φοιτητές/φοιτήτριες.</p>																	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="678 1447 1008 1507">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1008 1447 1353 1507">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="678 1507 1008 1585">Διαλέξεις, συζήτηση και παρουσιάσεις στην τάξη</td> <td data-bbox="1008 1507 1353 1585">33 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="678 1585 1008 1621"></td> <td data-bbox="1008 1585 1353 1621"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="678 1621 1008 1731">Αναζήτηση και συλλογή βιβλιογραφίας στη Βιβλιοθήκη του Π.Ι.</td> <td data-bbox="1008 1621 1353 1731">3 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="678 1731 1008 1841">Επισκέψεις και επιτόπια μαθήματα σε αρχαιολογικούς χώρους</td> <td data-bbox="1008 1731 1353 1841">6 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="678 1841 1008 1919">Επιτόπια μαθήματα σε Μουσειακές συλλογές</td> <td data-bbox="1008 1841 1353 1919">6 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="678 1919 1008 1998">Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td data-bbox="1008 1919 1353 1998">77 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="678 1998 1008 2020"></td> <td data-bbox="1008 1998 1353 2020"></td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις, συζήτηση και παρουσιάσεις στην τάξη	33 ώρες			Αναζήτηση και συλλογή βιβλιογραφίας στη Βιβλιοθήκη του Π.Ι.	3 ώρες	Επισκέψεις και επιτόπια μαθήματα σε αρχαιολογικούς χώρους	6 ώρες	Επιτόπια μαθήματα σε Μουσειακές συλλογές	6 ώρες	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	77 ώρες			
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																	
Διαλέξεις, συζήτηση και παρουσιάσεις στην τάξη	33 ώρες																	
Αναζήτηση και συλλογή βιβλιογραφίας στη Βιβλιοθήκη του Π.Ι.	3 ώρες																	
Επισκέψεις και επιτόπια μαθήματα σε αρχαιολογικούς χώρους	6 ώρες																	
Επιτόπια μαθήματα σε Μουσειακές συλλογές	6 ώρες																	
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	77 ώρες																	

	Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p><i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i></p> <p><i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p>	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά. Για φοιτητές του προγράμματος ανταλλαγών Erasmus+ κατά περίπτωση εξετάσεις σε Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά.</p> <p>Γραπτή εξέταση υποχρεωτική. Ερωτήσεις (υπαγορεύονται 4 ή 5 θέματα και ζητείται ανάπτυξη στα 3 από αυτά) που απαιτούν απαντήσεις δοκιμασιού τύπου, με βάση τη βιβλιογραφία και την ατομική μελέτη.</p> <p>Αξιολογείται το επίπεδο κριτικής αντίληψης, η επιστημονική προσέγγιση του εξεταζόμενου ερωτήματος, η αναλυτική, επαγωγική και συνθετική σκέψη, καθώς και ο βαθμός κατανόησης των ερευνητικών ζητημάτων όπως συζητήθηκαν στο μάθημα και παρουσιάζονται στη σχετική βιβλιογραφία.</p> <p>Σε συνεννόηση με τον διδάσκοντα, οι φοιτητές μπορούν να αναλάβουν γραπτές εργασίες ή/και παρουσιάσεις επιλεγμένων θεμάτων στο μάθημα (όχι υποχρεωτικές).</p> <p>Δυνατότητα προφορικής εξέτασης για φοιτητές με δυσκολίες γραφής και κατανόησης. Προφορική εξέταση για τους φοιτητές Erasmus +, με παρουσίαση εργασίας τους που άπτεται των ενδιαφερόντων και των γνώσεων που έχουν λάβει στη χώρα σπουδών τους.</p>	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Η βιβλιογραφία αναρτάται κάτω από τις αντίστοιχες 13 συναντήσεις στην ιστοσελίδα του μαθήματος της πλατφόρμας ecourse.uoi.gr

Βασικά συγγράμματα:

Σάμψων, Α., 2014. Προϊστορική Αρχαιολογία της Μεσογείου. Εκδόσεις Ψυχογιός.
 Δημητρίου, Σ., 1993. Η εξέλιξη του ανθρώπου, Τόμος Γ': Παλαιολιθική Εποχή. Εκδόσεις Ιδεολόγιο

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Journal of Paleolithic Archaeology, Quaternary International, Journal of Archaeological Sciences, Antiquity, Journal of Human Evolution, Paleoanthropology, Quaternary Science Reviews, Nature, Science, Scientific Reports, PLoS One, Evolutionary Anthropology, Journal of Field Archaeology, Journal of Greek Archaeology, Journal of Mediterranean Archaeology, Αρχαιολογία & Τέχνες.